

Обществено-политически форум

Насърчаване на конструктивния капитал в България: разгръщане на потенциала на регионите за развитие на иновациите в частния сектор

Руслан Стефанов, програмен директор, Център за изследване на демокрацията
28 септември 2021 г., София

Уважаеми г-н Президент, Ваши превъзходителства, дами и господа,

Бъдещото развитие на България и навлизането на българския бизнес на европейските и международните пазари е белязано от редица **предизвикателства**. Регионите в страната са едни от най-слабо развитите в ЕС, а националната икономика е най-ресурсоемката, енергоемката, и с ниска степен на иновационна дейност и цифровизация сред предприятията.

Към днешна дата пред страната се откриват редица **възможности**, които произтичат както от новите европейски инструменти за програмния период 2021-2027, така и от усилията на нашите американски партньори да възобновят ангажимента си с Европа и по-специално с региона на Трите морета.

За да се улесни достъпа на българските малки и средни предприятия до **конструктивен капитал** – както местен, така и от Съединените американски щати и от Европейския съюз, са необходими редица реформи. Те са свързани най-вече с осигуряване на **върховенство на закона**, независима съдебна власт, и прилагане на принципите на прозрачност и добро управление.

На основата на задълбочен анализ на бизнес средата, **Програмата за действие за насърчаване на конструктивния капитал в България**, разработена от екип на Центъра за изследване на демокрацията и Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ и с подкрепата на Центъра за международно частно предприемачество, Вашингтон, в рамките на Инициативата „Три морета“, идентифицира четири такива групи секторни и тематични реформи:

- цифровизация;
- зелена и екологична трансформация;
- иновации;
- предприемачество.

Настоящата Програма за действие е факт благодарение на **съвместните усилия и диалог** на национално, регионално и секторно ниво на редица участници, включително Президентството на Република България, Агенцията за иновации и изследвания и Агенцията за малки и средни предприятия.

Програмата за действие е допълнена от **профили за конструктивен капитал** на шестте български региона. В профилите се прави преглед на основните предимства и недостатъци на всеки регион, представят се основните приоритети в развитието на декарбонизацията и дигитализацията в съответствие с технологичната и иновационната специализация на страната, и се оценява потенциала на местните и регионални лидери за постигането им.

Бих искал да завърша с няколко конкретни примера към какво следва да се стреми България.

На *първо място*, трябва да увеличи **привличането на частен капитал**. В момента страната има средно 10 пъти по-ниска капиталова осигуреност на един зает по отношение на цифровизацията и инвестиции като дял от БВП от около 20%. Големите успехи в световен мащаб, примери на страни, които са се издигнали за няколко десетилетия от бедност към икономически просперитет са имали отношение на инвестициите към БВП над 25% и до 30%. Но количеството не е всичко.

На *второ място*, **качеството на капитала**, стандартите, с който той идва в страната е от значение – дали носи технологично обновление и търси пазарни печалби базирани на най-високи корпоративни стандарти (това, което наричаме конструктивен капитал) или търси ренти, влияние чрез и върху политиката (това, което е известно като корозивен капитал). Какъв капитал ще идва в България зависи от правилата и институциите, които създаваме и прилагаме на национално, местно и регионално равнище.

Средствата от Европейския съюз в следващите пет години действително са най-големите в историята на страната. Но те изглеждат нищожни в сравнение с възможностите на частния сектор, включително за **технологична трансформация**. България е част от водещото технологично пространство в света - това на Съединените американски щати и Европейския съюз. И българските институции и частния сектор трябва да се възползват. Това може да се случи само в публично-частно партньорство с градивното, конструктивно участие на бизнеса във всички български региони.

Всяка година новите инвестиции във възобновяеми енергийни източници, например възлизат на над 300 млрд. долара в световен мащаб. Повече от половината от тях се падат на компании от Съединените американски щати и Европейския съюз. Тази година Даймлер обявиха 70 млрд. евро инвестиции в електро-мобилност до 2025 г. Колко допълнително от тези инвестиции ще дойдат в България в резултат от инвестираните ЕС фондове? Колко и какви работни места ще създадат? Колко предприятия ще ангажират като свои поддоставчици? Каква среда ще изградят за следващите инвеститори? Ето това е типът въпроси, които трябва да си задаваме, ако искаме да реализираме пълния потенциал на членството на страната в Европейския съюз и в инициативата Три морета.

Благодаря Ви за вниманието.